

Załącznik do uchwały Nr XLV/386/18
Rady Miejskiej w Trzebiatowie
z dnia 31 stycznia 2018r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018 – 2020

**Ośrodek Pomocy Społecznej
Trzebiatów, 2017r.**

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020, utworzony został w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017r. poz.697 t.j.). Obowiązek opracowania i realizacji 3 –letnich programów należy do zadań własnych gminy.

Podstawowym kierunkiem działań Programu jest przede wszystkim dobro i bezpieczeństwo dzieci. Rodzina to naturalne środowisko, które najdłużej i najsilniej oddziałuje na dziecko, dlatego ma ogromny wpływ na kształtowanie się jego cech psychicznych i zachowań. Powinno ono zapewnić harmonijny rozwój, przyszłą samodzielność życiową, a także ochronę przysługujących im praw i wolności. Rodzina stanowi wspólnotę, w której dziecko zdobywa pierwsze doświadczenia, doznaje pierwszych odczuć emocjonalnych, jednocześnie przyswaja sobie obowiązujące wzorce współżycia społecznego, a także utożsamia się ze swoim najbliższym otoczeniem, szukając miejsca dla siebie. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie tkwią walory wychowawcze nie do zastąpienia przez inne środowisko. Taki trwały i stabilny związek daje poczucie bezpieczeństwa, zadowolenia i psychiczne oparcie swym członkom. Jednak nie wszystkie rodziny prawidłowo realizują spoczywające na nich zadania opiekuńcze i wychowawcze. Pojawiające się wówczas dysfunkcje obligują zobowiązane instytucje i służby do podejmowania działań wspierających rodzinę. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Czynniki, które wpływają na dysfunkcję rodziny mogą być m.in uzależnienie, przemoc w rodzinie, brak umiejętności wychowawczych, którym zazwyczaj towarzyszy brak stabilizacji zawodowej i materialnej.

Skuteczna ochrona dzieci, jako priorytetowe zadanie, realizowana jest przez zespół osób działających w obszarze wspierania. Współpraca przedstawicieli pomocy społecznej, Policji, instytucji oświatowych, służby zdrowia, kuratorów sądowych i społecznych, organizacji pozarządowych, środowiska lokalnego, a przede wszystkim aktywność własna członków rodziny w plan naprawczy zwiększa możliwości zagwarantowania dzieciom bezpieczeństwa i stabilizacji w środowisku rodzinnym.

Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Wszelkie działania powinny być prowadzone na podstawie wspólnie opracowanych planów pracy, uwzględniając zasadę pomocniczości. W związku z tym zadania z zakresu wspierania rodziny koncentrują się na zapewnieniu dziecku możliwości pozostania lub powrotu do rodziny biologicznej. Program odbudowania rodziny jest trudnym zadaniem, które wymaga zaangażowania i kompleksowej współpracy wielu ludzi.

II. PODSTAWA PRAWNA

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017r. poz.697 t.j.)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2017r. poz.1985)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015r. poz.1390 t.j.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016r. poz. 487 t.j.)

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 20172r. poz.783 t.j.)
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2017r. poz. 1860)
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2017r. poz. 1952 t.j.)
- Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2017r. poz. 489 t.j.)
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz.U. z 2017r. poz. 1851 t.j.)

Zgodność z dokumentami strategicznymi

- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020
- Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2014-2020
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015 – 2020

Program wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Skuteczna ochrona dzieci i pomoc rodzinom jest osiągana dzięki współpracy osób, instytucji i organizacji pracujących na rzecz rodziny. Program odnosi się do polityki społecznej gminy Trzebiatów wobec rodziny przyjętej w dokumentach strategicznych.

II. KLUCZOWE PODMIOTY I ICH ZADANIA WSPIERAJĄCE RODZINY

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi. Ustawa również dokonuje podziału kompetencji, w tym działań i zadań pomiędzy samorządami. Wdrażany system wsparcia zorientowany jest na potrzeby odbiorców – rodziny i dziecka, a regułą jego działania jest dostosowywanie się i reagowanie na pojawiające się w rodzinie trudności poprzez stałe udoskonalanie oraz poszerzanie oferty pomocy. System wspierania funkcjonujący zgodnie z zasadą ponadsektorowej współpracy między podmiotami działającymi na rzecz rodzin i dzieci, działa w ramach trzech obszarów zadaniowych:

- wspierania rodziny
- wspierania systemu pieczy zastępczej
- wspierania usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.

Ponad wyznaczonymi ramami organizacyjnymi systemu, jako priorytetową przyjęto zasadę, zgodnie z którą w pierwszej kolejności zabezpieczane są kompleksowe formy pomocy rodzinie w środowisku, a tam gdzie nie jest to możliwe promuje się rodzinne formy wsparcia, jednocześnie dążąc do zmniejszenia liczby dzieci w systemie pieczy instytucjonalnej. Na terenie Gminy Trzebiatów działa szereg podmiotów współpracujących ze sobą na rzecz wspierania rodziny i dziecka. Jest to Ośrodek Pomocy Społecznej, w ramach którego

funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Specjalistycznego Poradnictwa dla Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz Rodzin z Problemami Opiekuńczo – Wychowawczymi, Punkt Informacyjny – Konsultacyjny, ponadto należy wskazać Centrum Integracji Społecznej, placówki oświatowo – wychowawcze, Policję, Straż Miejską, placówki wsparcia dziennego, organizacje pozarządowe. Na poziomie powiatu współpraca odbywa się z Sądem Rejonowym w Gryficach oraz Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Domem dla dzieci. Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Gryficach. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości. Należy mieć na uwadze, że dostępne w ramach istniejącego systemu formy pomocy, mogą być kierowane zarówno do rodzin i dzieci w środowisku jak i tych funkcjonujących już w systemie pieczy zastępczej lub środowisku usamodzielniających się wychowanków. Działania mające na celu wspieranie rodzin i dzieci w Gminie Trzebiatów realizowane są przede wszystkim w oparciu o obowiązującą ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

2.1 Ośrodek Pomocy Społecznej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiatowie jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej realizującym zadania własne gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Głównym celem działań OPS jest ograniczenie marginalizacji osób i rodzin, pomoc w zaspokajaniu ich potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiatowie realizuje zadania wynikające, w szczególności z ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz „Pomocy państwa w zakresie dożywiania na lata 2014 – 2020” ustanowionej uchwałą Rady Ministrów.

Ośrodek realizuje zadań oparte na zasadzie pomocniczości, w której pomoc nakierowana jest na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, na wsparciu osoby w rodzinie i w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu możliwości otoczenia. Powyższe działania realizowane są przede wszystkim w ramach pracy socjalnej, która jest prowadzona z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich zasobów wewnętrznych tj. umiejętności, wiedzy, motywacji do zmiany, a także zasobów zewnętrznych tkwiących w środowisku zamieszkania osób wspieranych. Działania Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebiatowie obejmują teren miasta i gminy, podzielony na 6 rejonów. Po odebraniu zgłoszenia pracownicy w trakcie wejścia w środowisko zamieszkania klienta rozpoznają sytuację i przeprowadzają wywiad środowiskowy. Przeprowadzenie wywiadu pozwala na zdiagnozowanie problemu, z którym boryka się osoba lub rodzina. Właściwa diagnoza pozwala na przygotowanie skutecznego planu pomocy, zawierającego działania, które należy podjąć, aby sytuacja klienta uległa poprawie. Czynności planowane przez pracownika socjalnego oraz współpracujących z nim specjalistów mają na celu stworzenie takiego planu, który pozwoli, w możliwie krótkim czasie, na polepszenie sytuacji rodziny i jej usamodzielnienie. Pozytywne efekty realizacji opracowanego planu są możliwe wyłącznie wtedy, gdy tworzony jest przy współudziale i zainteresowaniu klienta, uzyska jego aprobatę oraz jeśli klient aktywnie włączy się w jego realizację. Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje aktywne działania w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Od 2008r. do czerwca 2015r. jako jeden z sześciu partnerów realizował projekt systemowy "Aktywni=Samodzielnii". Łącznie w projekcie udział wzięło 179 osób korzystających

ze świadczeń pomocy społecznej. Celem projektu było wyjście z kręgu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez różne formy aktywizacji społecznej oraz zawodowej min. udział w zajęciach CIS, pozostała grupa nabywanie kompetencji rodzicielskich poprzez warsztaty/treningi. Od m-ca lipca 2017r. do czerwca 2020r. realizowane jest projekt „Aktywnie sprostać zmianom” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Regionalnego programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020. Oś priorytetowa VII Włączenie społeczne, Działanie 7.1 Programy na rzecz integracji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej, zawodowej. Celem projektu jest zwiększenie zatrudnienia i wzrost aktywności społecznej grupy 60 mieszkańców (rodzin) gminy Trzebiatów zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez integrację społeczną oraz zawodową.

Formy wsparcia gwarantowane w ramach realizowanego Projektu:

Usługi o charakterze zawodowym

- uczestnictwo w zajęciach Centrum Integracji Społecznej w Rogozinie (CIS)

Usługi o charakterze społecznym, edukacyjnym i zdrowotnym

- współpraca z asystentem rodziny
- indywidualne oraz grupowe konsultacje z psychologiem.
- poradnictwo specjalistyczne (psycholog, prawnik, terapeuta ds. uzależnień oraz przemocy)
- terapia psychologiczna/rodzinna
- warsztaty/treningi kompetencji rodzicielskich w formie stacjonarnej oraz wyjazdowej
- sfinansowanie badań lekarskich w zakresie medycyny pracy(m.in. wyrobienie książeczki zdrowia w celu podjęcia zatrudnienia)
- sfinansowanie kosztów nauki w szkole ponadgimnazjalnej

Zapewnienie opieki nad dziećmi podczas uczestnictwa rodzica w zajęciach.

W ramach zadania Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiatowie i monitoruje również sytuację socjalną i zdrowotną osób zależnych zapewniając opiekę w miejscu ich zamieszkania poprzez przyznanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych. Ośrodek aktywnie współpracuje z organizacjami pozarządowymi, PUP, Sądem Rejonowym i kuratorami, Trzebiatowskim Ośrodkiem Kultury, oraz szkołami przy realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, poszerza to zakres świadczonych usług społecznych. Dzięki temu Ośrodek w swych działaniach skupia się na wszechstronnym wspieraniu rodzin w wychodzeniu z trudności powodowanych różnorodnymi problemami.

Znaczącym zadaniem ustawowym gminy w zakresie wspierania rodziny jest wprowadzenie asystenta rodziny do pracy z rodziną. Asystent rodziny zajmuje się równolegle z prowadzoną przez pracownika socjalnego pracą socjalną, wsparciem i aktywizacją rodziny. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która ułatwi realizację funkcjonowania opiekuńczo – wychowawczego. Asystent rodziny współpracuje z rodziną dziecka w fazie oddziaływań profilaktycznych i wzmacniania kompetencji wychowawczych rodzin. Swoją pracę wykonuje w środowisku zamieszkania rodziny i/lub w miejscu przez nią wskazanym. Główną formą jego pracy jest towarzyszenie (asystowanie). Asystowanie polega na obecności, towarzyszeniu w czymś, uczestniczeniu, służeniu wsparciem poprzez wspieranie informacyjne, emocjonalne, instrumentalne, czasem rzeczowe rodziny w różnych czynnościach dnia

codziennego. Asystent rodziny współpracuje również z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej w celu wsparcia powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych w sytuacji koniecznej interwencji sądu rodzinnego we władzę rodzicielską. Wspólne działania mają służyć szybkiemu powrotowi dziecka do domu i reintegracji rodziny. Interwencja prowadzona przez asystenta rodziny powinna ograniczyć się do działań zaradczych w przypadku zastania w miejscu zamieszkania rodziny sytuacji zagrażających bezpieczeństwu dzieci. W sytuacji gdy dojdzie, mimo wszystko, do czasowego umieszczenia dzieci poza rodziną biologiczną, praca asystenta z rodziną jest kontynuowana.

Asystenci rodziny w ramach swoich zadań:

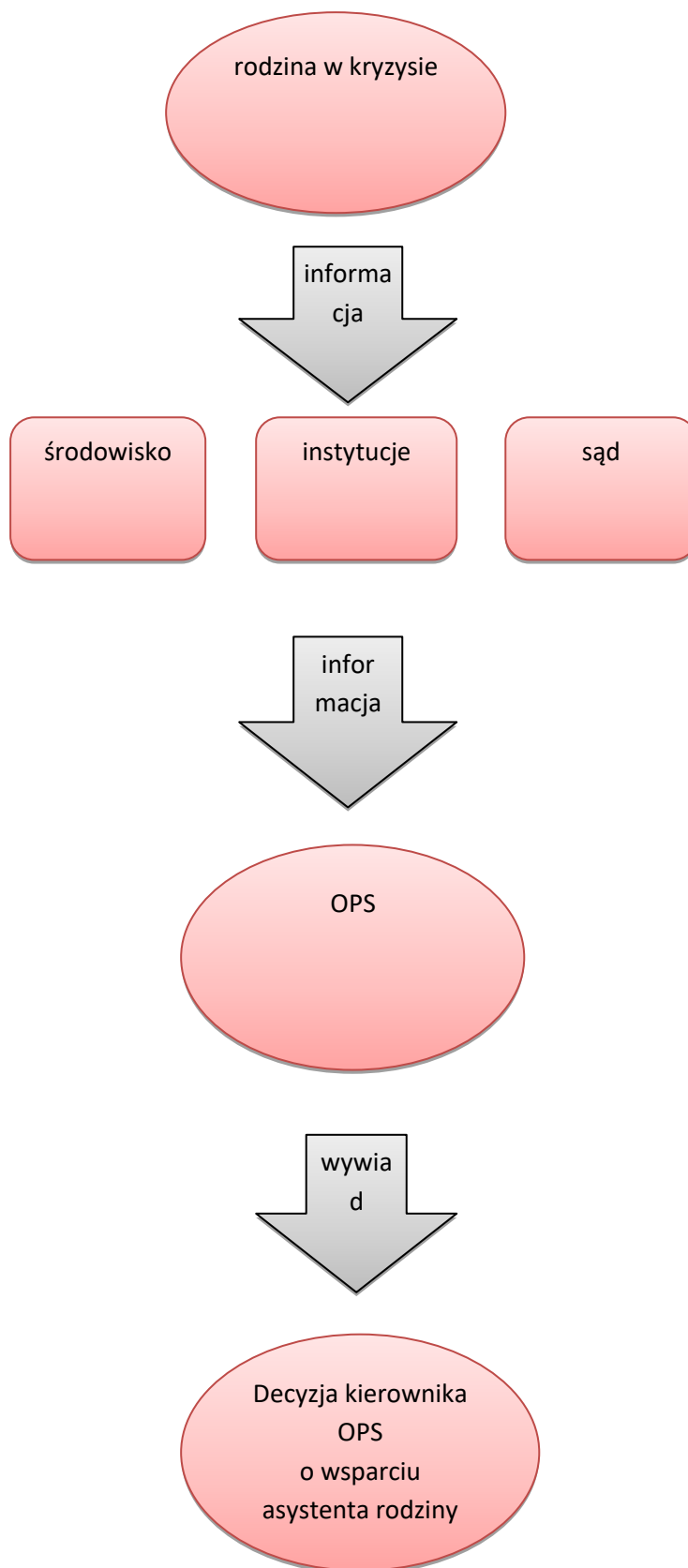
- opracowują i realizują plany pracy z rodzinami za obopólną zgodą, we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikami socjalnymi;
- opracowują we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, które są skoordynowane z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- udzielają pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielają pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- udzielają pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- udzielają pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspierają aktywność społeczną rodzin;
- motywują członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielają pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- motywują do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielają wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- podejmują działania interwencyjne i zaradcze w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- prowadzą indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci;

Do głównych zadań asystenta rodziny uregulowanych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dodano zadania nowe określone w ustawie z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016, poz. 1860). Ustawa ta poszerza wachlarz zadań asystenta o koordynację wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, zwłaszcza dla kobiet posiadających zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Kobiety w ciąży i ich jej rodziny mogą każdorazowo zgłosić potrzebę objęcia wsparciem asystenta rodziny do gminy. Asystent rodziny, na wniosek, staje się koordynatorem działań pomocowych.

W OPS organizację działania z zakresu wspierania rodziny pełni pracownik socjalny ds. wspierania rodziny, który między innymi koordynuje pracę asystentów rodziny i realizuje Projekt na rzecz integracji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym.

Celem strategicznym z zakresu wspierania rodziny w gminie Trzebiatów jest utworzenie sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny i wspieranie rodzin w kryzysie, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Działania ukierunkowane są w zakresie wspierania rodziców

w prawidłowym pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, minimalizowanie przyczyn dysfunkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującym im prawami.

2.2 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działa na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Główne kierunki działań to przeciwdziałanie i zapobieganie powstawaniu problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków oraz tworzenie warunków sprzyjających powstrzymaniu się od ich spożywania są realizowane poprzez zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków. Udzielanie rodzinom z problemami uzależnień pomocy prawnej psychospołecznej w zakresie ochrony przed przemocą w rodzinie, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii, wpieranie działalności instytucji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych profilaktyce przeciwdziałania uzależnieniom.

2.3. Zespół Interdyscyplinarny

W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie Gminy Trzebiatów od 2011 roku funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zadaniem Zespołu jest skoordynowanie wszelkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym. Szybkie i skuteczne podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowanie i realizacja działań pomocowych. W związku z powyższym kierunek działań Zespołu jest spójny z działaniami podejmowanymi w ramach wspierania rodzin, dotyczą one przede wszystkim:

- usprawnienia systemu pomocy rodzinom dotkniętym i zagrożonym zjawiskiem przemocy w rodzinie,
- zbudowaniem systemu działań w zakresie pomocy rodzinom dotkniętym przemocą,
- udzielanie kompleksowej i profesjonalnej pomocy wszystkim członkom rodziny uwikłanych w przemoc,
- współpraca z osobami, jednostkami mającą na celu wypracowanie planu pomocy,
- powoływanie grup roboczych w skład, których wchodzi przedstawiciele instytucji działających w obszarze szeroko rozumianej pomocy rodzinie. Grupa robocza pełni funkcję wspierającą jak również realizuje działania pomocowe wobec indywidualnych przypadków wystąpienia przemocy w rodzinie.

2.4 Sąd Rejonowy i Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Gryficach

Podstawowym organem postępowania wykonawczego orzeczeń sądu powołanym do zadań wykonywanych w zespole kuratorskiej służby sądowej jest kurator sądowy. W ramach zadań kuratorskich swoje działania podejmują kuratorzy społeczni. Między innymi do ich zadań należy ścisła współpraca z OPS, Zespołem Interdyscyplinarnym, Policją placówkami oświatowymi. Kuratorzy wykonują postanowienia sądu poprzez prowadzenie nadzorów i dozorów w rodzinach, przeprowadzają wywiady środowiskowe wywiady środowiskowe na zlecenie w postępowaniach wyjaśniających

i przygotowawczych nieletnich, wglądu w wychowanie, ograniczenia władzy rodzicielskiej, kontaktów małoletnich z rodzicami, umieszczenia małoletnich w placówkach, leczenie od uzależnień. Wszystkie te działania mają na celu wsparcie w uzyskaniu pozytywnych zmian w osobowości podopiecznych w tym rodzin, przy ich świadomym udziale oraz poprawę jakości życia i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu.

2.5 Policja i Straż Miejska

Komisariat Policji w Trzebiatowie przy współpracy Straży Miejskiej prowadzi działania na rzecz poprawy szeroko pojętego bezpieczeństwa rodziny i dziecka. Działania funkcjonariuszy na rzecz dziecka i rodziny realizowane są w oparciu o stałą współpracę z pedagogami szkół podstawowych i gimnazjalnych, OPS i Zespołem Interdyscyplinarnym w celu rozwiązywania problemów wychowawczych z dziećmi i młodzieżą. W zakresie działań na rzecz rodzin funkcjonariusze podejmują interwencje w zakresie przemocy w rodzinie oraz innych zagrożeń bezpieczeństwa dzieci w środowisku.

2.6 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie kieruje swoje działania do szerokiej grupy adresatów : osób doświadczających przemocy, w tym rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej, do rodziców biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej w formie regularnych okresowych ocen sytuacji rodziców biologicznych w celu umożliwienia powrotu dzieci do domów rodzinnych oraz ścisłej współpracy i szkoleń dla rodzin zastępczych, udziela także wsparcia finansowego dla rodzin zastępczych oraz dla usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych. Ścisła współpraca OPS i PCPR w zakresie zadań ustawowych dotyczy skoordynowanych działań pomocowych, wspólnego uczestnictwa w Zespołach ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dzieci Umieszczonej w Pieczy Zastępczej.

2.7 Centrum Integracji Społecznej

CIS działa w oparciu o ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym. Tego typu jednostka spełnia bardzo istotną rolę w systemie polityki społecznej, ponieważ poprzez realizację swoich zadań stanowi uzupełnienie działań jednostek takich jak: Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy oraz organizacji pozarządowych. Działania CIS mają na celu zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej, zahamowaniu procesu marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz niwelowanie skutków negatywnych zjawisk społecznych. CIS kieruje swe działania szczególnie do osób długotrwale bezrobotnych, uzależnionych, niepełnosprawnych, bezdomnych oraz dotkniętych innymi dysfunkcjami społecznymi. CIS oferuje wsparcie w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej poprzez kształcenie umiejętności umożliwiających pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych w społeczności lokalnej, nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych, nauki planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem oraz umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami finansowymi.

2.8 Placówki Oświatowo – Wychowawcze

Placówki opiekuńczo - wychowawcze wspierają obowiązki wychowawcze rodziców zapewniając dzieciom możliwości wszechstronnego rozwoju osobowego w wymiarze: intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, estetycznym i moralnym. W szkole stwarzane są uczniom możliwości rozwijania zainteresowań, poszerzania i uzupełniania wiadomości, łączenia nauki z zabawą, uczenia się demokratycznych form podejmowania decyzji i atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu. Pedagodzy mają możliwość rozpoznania potrzeb materialnych i psychicznych dziecka i oczekiwań rodziców wobec szkoły poprzez stały kontakt i wzajemną komunikację. W gminie Trzebiatów funkcjonuje Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi z dwoma filiami, Szkołą Podstawowa Nr 1, Szkoła Podstawowa Nr 2, Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi, Publiczne Gimnazjum, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, ZDZ. Wszystkie placówki oświatowo – wychowawcze na terenie gminy Trzebiatów zatrudniają pedagogów, w czterech placówkach zatrudnieni również są psycholodzy szkolni.

2.9 Placówki Wsparcia Dziennego

Placówki wsparcia dziennego są jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina lub podmiot, któremu to zadanie zlecono prowadzi placówki wsparcia dziennego, które współpracują z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Uczestnictwo dzieci w zajęciach jest nieodpłatne i dobrowolne, chyba że dziecko zostanie skierowane do placówki przez sąd. Na terenie gminy Trzebiatów obecnie funkcjonuje siedem placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej, które działają od poniedziałku do piątku przez pięć godzin dziennie. W ramach swojej działalności dzieci mają zapewnioną opiekę, utworzone mają warunki do nauki własnej i pomocy w nauce, zagospodarowany czas wolny, prowadzone są zajęcia mające na celu rozwój zainteresowań i uzdolnień wychowanków, udzielana jest również pomoc dziecku w radzeniu sobie z żywymi problemami oraz dożywianie w postaci podwieczorku. Dzieciom zapewniona jest fachowa opieka merytoryczna dzięki zatrudnionej kadrze pedagogicznej. W ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych zadanie prowadzenia placówek wsparcia dziennego w gminie Trzebiatów powierzone zostało organizacji pozarządowej Towarzystwu Przyjaciół Dzieci ze Szczecina. 2014 r.

Tabela nr 1. Ośrodki wsparcia dziennego

	2014r.	2015r.	2016r.
Liczba placówek	6	6	6
Liczba miejsc w placówkach	180	180	180
Liczba osób korzystających	120	140	140

Źródło : dane UM Trzebiatów

2.10. Organizacje pozarządowe

Na terenie gminy Trzebiatów działają organizacje pozarządowe, wspierające realizację zadań publicznych, zgodnie ze swoimi statutami. Działania na rzecz społeczności lokalnej w tym rodzin i dzieci, osób niepełnosprawnych, bezdomnych, uzależnionych obejmują szereg działań pojedynczych jak pikniki, festyny lub cyklicznych przedsięwzięć jak warsztaty kompetencji, kawiarenka dla rodziców. Wsparcie organizacji pozarządowych pozwala na uzupełnienie możliwości gminy w zakresie wsparcia na rzecz mieszkańców zagrożonych lub wykluczonych społecznie poprzez integrację społeczną.

2.11 Kluby Sportowe

Na terenie gminy Trzebiatów ważną rolę w organizacji czasu wolnego i promocji zdrowego trybu życia należy przypisać działającym prężnie klubom sportowym. Skupiają one dzieci i młodzież z całej gminy oferując szeroki wachlarz zajęć i możliwości rozwoju młodego człowieka. Jednocześnie dają możliwość alternatywy na zagospodarowanie czasu wolnego.

2.12. Urząd Miejski – Referat Spraw Obywatelskich

Ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny wprowadza dodatkową pomoc dla rodzin wielodzietnych. Karta Dużej Rodziny skierowana jest do rodzin zamieszkałych na terenie gminy Trzebiatów, mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do ukończenia 18 roku życia lub w przypadku dziecka kontynuującego naukę do ukończenia 25 roku życia lub bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka niepełnosprawnego legitymującego się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, niezależnie od sytuacji materialnej. Karta przyznawana jest również dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej (formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna oraz rodzinny dom dziecka) na czas umieszczenia w danej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

Tabela nr 2. Karta Dużej Rodziny

	2015r.	2016r.
Rodziny, które otrzymały Kartę Dużej Rodziny	49	24

Źródło: dane UM Trzebiatów

2.13 Powiatowy Urząd Pracy w Gryficach

PUP zgodnie ze swoimi kierunkami działań wykonuje zadania z zakresu promocji zatrudnienia, aktywizacji zawodowej, łagodzenia skutków bezrobocia. Przy realizacji zadania podejmuje współpracę z jednostkami gminy i organizacjami.

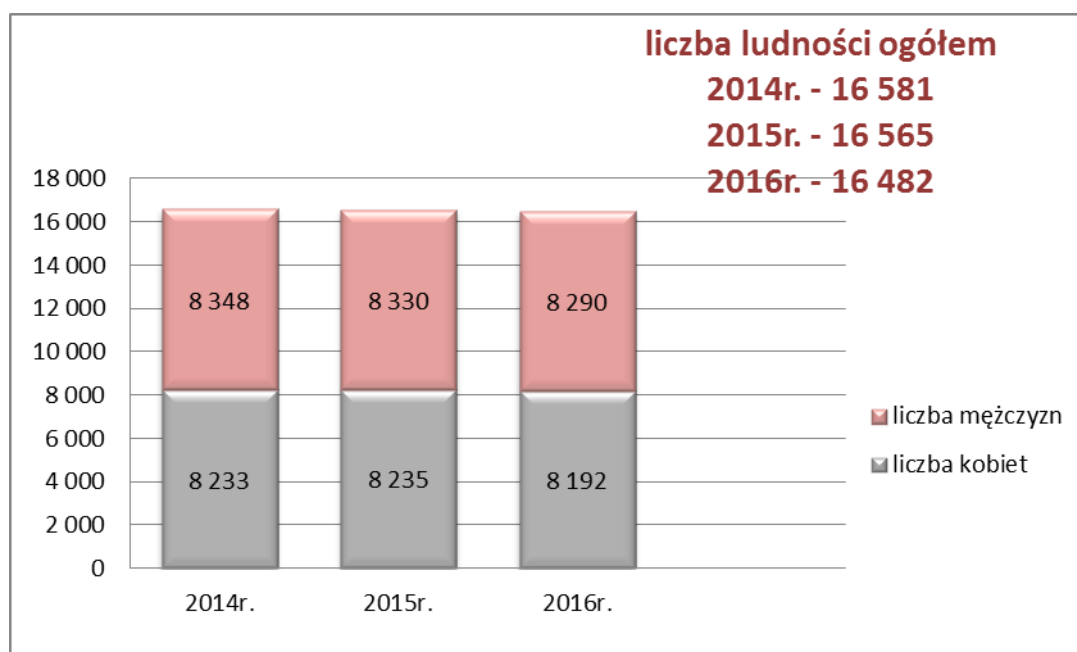
III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DOTYKAJĄCYCH RODZIN W GMINIE TRZEBIATÓW

W związku z koniecznością ustalenia celów i kierunków działań Programu dokonano analizy sytuacji rodzin mieszkających na terenie gminy Trzebiatów. Do określenia najważniejszych potrzeb, problemów oraz zasobów posłużono się danymi statystycznymi Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Interdyscyplinarnego, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Społecznych, danymi Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach oraz Sądu Rejonowego. Aby wyłonić zasoby i bariery posłużono się również danymi uzyskanymi w przeprowadzonej diagnozie społecznej w gminie Trzebiatów w roku 2017.

3.1 Struktura demograficzna mieszkańców gminy Trzebiatów

Trzebiatów jest gminą wiejsko - miejską położoną na Równinie Gryfickiej i Wybrzeżu Trzebiatowskim, jej powierzchnia zajmuje 225,14 km² co stanowi 22,13% powierzchni powiatu gryfickiego. Do gminy, oprócz miasta Trzebiatów, należy 21 sołectw. Liczba mieszkańców gminy stanowi 26,90% całkowitej ludności powiatu gryfickiego. Według danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie i danych Urzędu Miejskiego w Trzebiatowie na przestrzeni ostatnich kilku lat liczba mieszkańców utrzymuje się na zbliżonym poziomie jednak w każdym kolejnym roku widoczna jest tendencja spadkowa. W latach 2002-2016 liczba mieszkańców zmalała o 2,7%. Gmina Trzebiatów w roku 2016 miała 16 482 mieszkańców, z czego 49,7% stanowiły kobiety, a 50,3% mężczyźni. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,5 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa zachodniopomorskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Wykres nr. 1 Populacja mieszkańców gminy Trzebiatów w latach 2014 - 2016

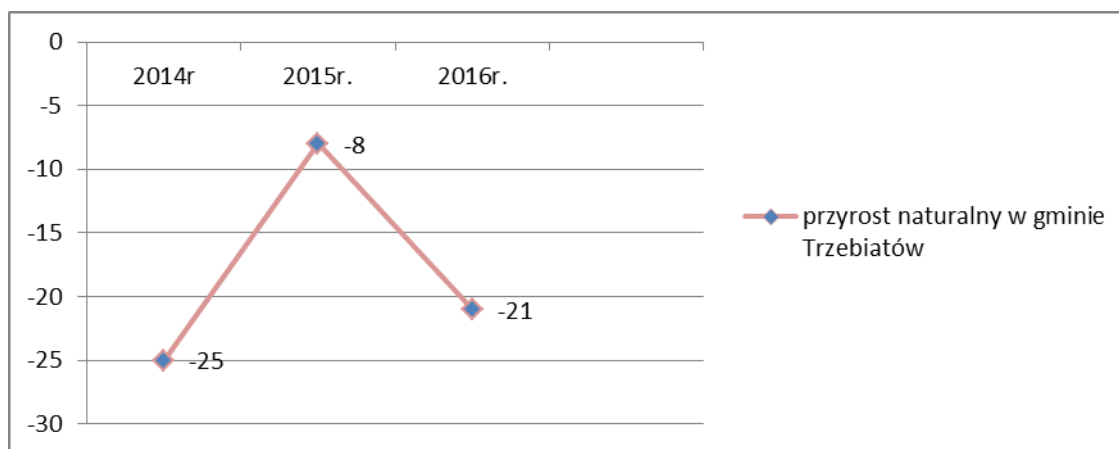

Źródło : www.polskawliczbach.pl, Główny Urząd Statystyczny

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni ostatnich lat gminę Trzebiatów zamieszkiwała większa liczba mężczyzn niż kobiet, różnica ta utrzymuje się na podobnym poziomie od 115 do 92 osób.

Dane GUS z grudnia 2016r. wskazują, że Gmina Trzebiatów ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -21. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,3 na 1000 mieszkańców gminy Trzebiatów. W 2016 roku urodziło się 141 dzieci, w tym 48,2% dziewczynek i 51,8% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 292 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,95 i jest nieznacznie większy od średniej dla województwa oraz nieznacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

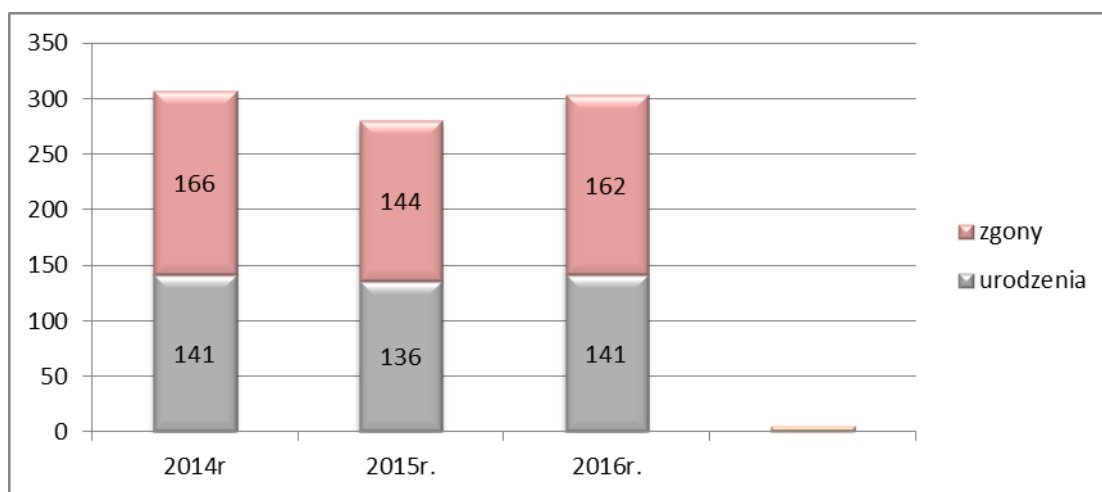
Wykres nr 2. Przyrost naturalny w gminie Trzebiatów w latach 2014 - 2016

Źródło : dane GUS

Powyższy wykres wskazuje na znaczne zmiany naturalnego przyrostu w roku 2015 lata 2014 i 2016 utrzymują się na tym samym poziomie.

Wykres nr 3. Urodzenia i zgony w gminie Trzebiatów w latach 2014 - 2016

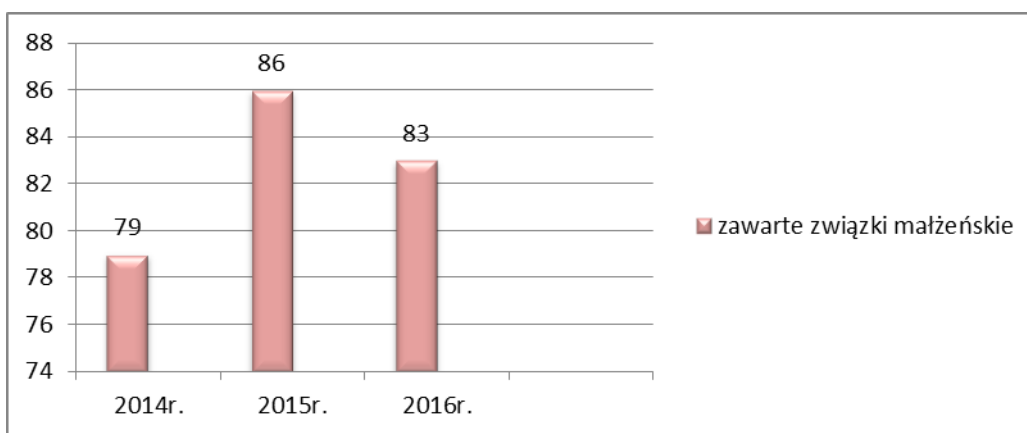

Źródło : dane GUS

Analogicznie do przyrosty naturalnego w powyższym wykresie urodzeń i zgonów zachowane zostają proporcje. W latach 2014 i 2016 liczba urodzeń i zgonów utrzymuje się na tym samym poziomie, rok 2015 notuje niższą liczbę urodzeń i zgonów jednak proporcje wobec zmiennych stanowią najniższą różnicę.

Mieszkańcy gminy Trzebiatów zawarli w 2016 roku 83 małżeństw, co odpowiada 5,0 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie więcej od wartości dla województwa zachodniopomorskiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,9 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Dane wskazują, że 30,0% mieszkańców gminy Trzebiatów jest stanu wolnego, 52,6% żyje w małżeństwie, 5,3% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,9% to wdowy/wdowcy.

Wykres nr 4. Zawarte związki małżeńskie w gminie Trzebiatów lata 2014 -2016

Źródło: dane GUS

Na koniec sierpnia 2017 roku w rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy w Gryficach znajdowało się łącznie 324 bezrobotnych mieszkańców gminy Trzebiatów, mniej o 411, tj. 44% osób niż w analogicznym miesiącu 2014r.

Tabela nr 3. Stopa bezrobocia w gminie Trzebiatów 2014 - 2017

	2014r.		2015r.		2016r.		2017r.	
miesiące	Liczba bezrobotnych	Dane %	Liczba bezrobotnych	Dane %	Liczba bezrobotnych	Dane %	Liczba bezrobotnych	Dane %
I	1 384	12,6	1 137	10,3	1 020	9,4	747	6,9
II	1 317	11,9	1 109	10,0	1 034	9,5	704	6,5
III	1 257	11,4	1 061	9,6	945	8,7	617	5,7
IV	1 085	9,8	946	8,6	754	6,9	503	4,7
V	935	8,5	837	7,6	632	5,8	408	3,8
VI	833	7,5	725	6,6	544	5,0	331	3,1
VII	750	6,8	664	6,1	479	4,4	311	2,9
VIII	735	6,7	678	6,2	437	4,0	324	3,0
IX	824	7,5	768	7,0	521	4,8	364	4,7
X	959	8,7	901	8,2	626	5,8	-	-
XI	1 019	9,2	945	8,6	667	6,2	-	-
XII	1 051	9,5	963	8,8	685	6,3	-	-

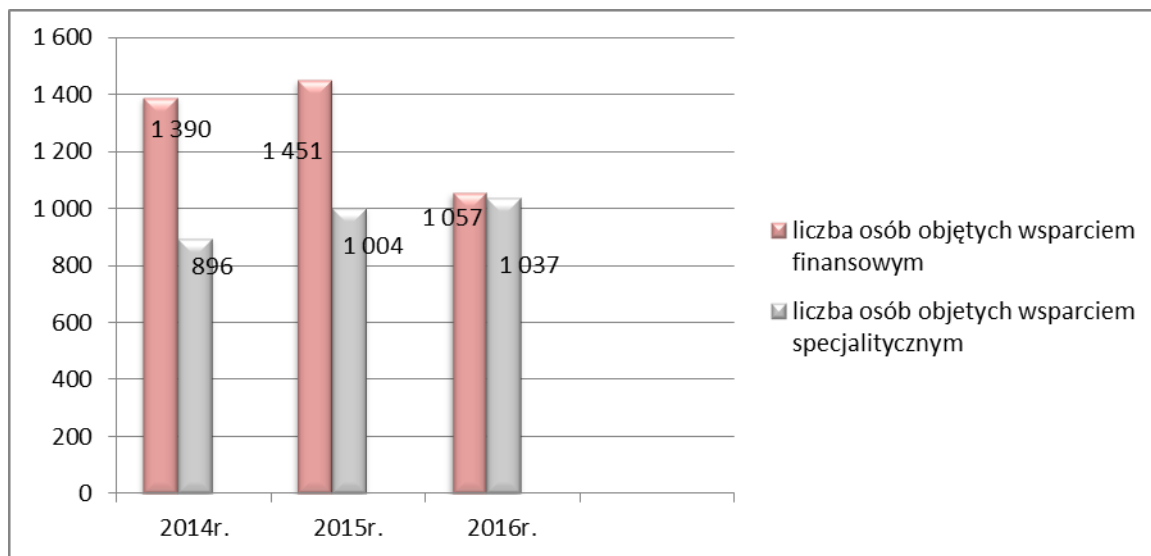
Źródło : dane Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie

Powyższa tabela wskazuje na znaczne wahania liczby osób bezrobotnych w poszczególnych miesiącach. Zależność ta podyktowana jest sezonowym charakterem rynku pracy gminy nadmorskiej. W miesiącach letnich liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych spada o niemal 50%. Stopa bezrobocia w gminie w roku 2017 nie przekroczyła 7%, a w miesiącu lipcu spadła poniżej 3%. W przedstawionym Wykresie nr. 6 również widoczna jest znaczna tendencja spadkowa rodzin, które z tytułu bezrobocia uzyskały wsparcie z OPS, zmiany wahają się w granicach 40%. Dane z 2017r. wskazują, że sezonowy charakter rynku pracy znacznie się wydłuża, wyraźnie stopa bezrobocia zaczyna się zmniejszać już w miesiącu marcu, utrzymując się na zbliżonym poziomie od maja do września. Przedstawione dane wskazują, że bezrobocie nie stanowi obecnie czołowego problemu społeczności lokalnej.

3.2 Analiza rodzin objętych wsparciem instytucjonalnym

Ośrodek Pomocy Społecznej udziela wsparcia osobom znajdującym w trudnej sytuacji materialnej i pozostających w kryzysie, na różnych płaszczyznach życia. Oferta Ośrodka uległa zmianom, jej adresatami obecnie pozostają różne grupy społeczne. Udzielana pomoc nie dotyczy jedynie zakresu finansowego, to również wsparcie kierowane do osób doznających przemocy, uzależnionych i współuzależnionych od środków psychoaktywnych, bezdomnych, niezaradnych w kwestiach opiekuńczo - wychowawczych, niepełnosprawnych. Udzielana pomoc przybiera wielopłaszczyznową formę. Od 2016 roku Ośrodek zabezpiecza specjalistyczną pomoc terapeutyczną, psychologiczną i prawną. Przy OPS działa Punkt Informacyjno - Konsultacyjny i Punkt Specjalistycznego Poradnictwa dla Ofiar Przemocy i Rodzin z Problemami Opiekuńczo - Wychowawczymi. Analizując potrzeby adresatów widoczna jest tendencja spadkowa osób korzystających jedynie z pomocy finansowej przy jednoczesnej tendencji wzrostowej osób korzystających z pomocy niematerialnej - specjalistycznej.

Wykres nr 6. Rodziny objęte wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w formie finansowej i specjalistycznej 2014 - 2016r.

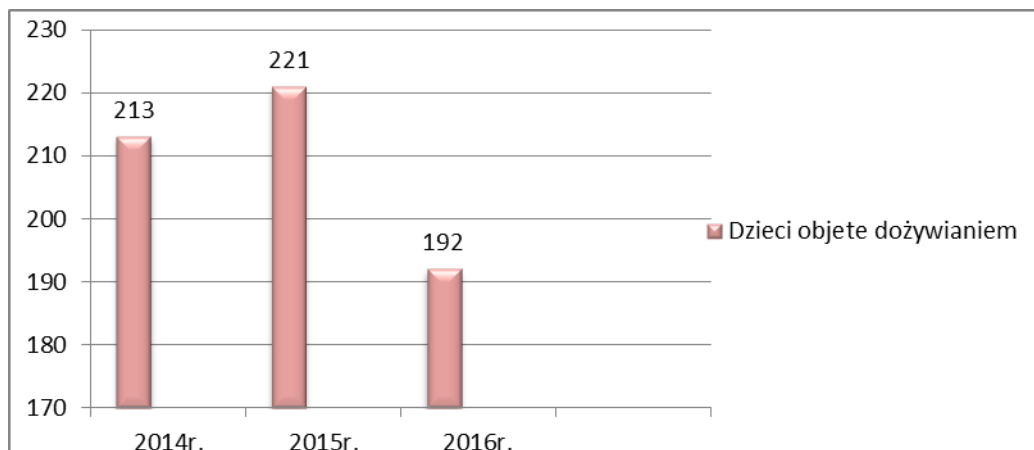

Źródło : dane OPS, PIK

Powyższy wykres wskazuje, że liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej w gminie Trzebiatów na przestrzeni ostatniego roku uległa znacznemu spadkowi. Zmiany ten zbiegły się z rokiem, w którym został uruchomiony program wypłaty świadczenia wychowawczego (500+), jak również spadek stopy bezrobocia. Można wnioskować z powyższego, że sytuacja finansowa, niektórych mieszkańców gminy uległa poprawie. Jednocześnie obserwuje się wzrost zapotrzebowania na zabezpieczenie pomocy specjalistycznej. Do roku 2015 mamy widoczne różnice ilościowe, wskazujące na znacznie większą liczbę osób korzystających z pomocy materialnej, wahają się one na poziomie od 447 do 494 osób, natomiast w roku 2016 wynosi już tylko 20 osób. W latach 2014 -2015 liczba mieszkańców gminy Trzebiatów, która została objęta pomocą finansową ze strony OPS stanowiła 8,38% i 8,76% ogółu liczby ludności. Natomiast w roku 2016 już jedynie 6,29%, ogółu ludności, czyli zanotowano ponad 2% spadek. Tendencja ta utrzymuje się również w roku 2017. W związku z powyższym niniejszy Program zakłada w swoich działaniach dalsze zabezpieczenia dostępności specjalistycznej pomocy, jak również rozbudowanie oferty usług.

Niematerialna pomoc, poza wsparciem specjalistycznym to również realizacja rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

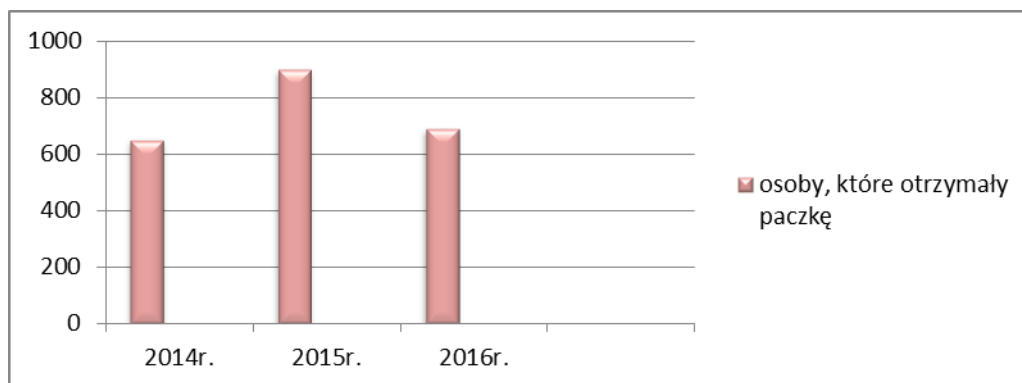
Wykres nr 7. Dzieci objęte dożywianiem w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania

Źródło : dane OPS Trzebiatów

W roku 2016 nastąpił widoczny spadek liczby dzieci objętych dożywianiem. Wystąpiła analogiczna zależność jak w przypadku osób korzystających z pomocy finansowej. W związku z uzyskanymi uprawnieniami do świadczenia wychowawczego sytuacja materialna gospodarstw domowych uległa poprawie. Dodatkowo, od roku 2014, OPS przystąpił do realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 Europejskiego funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, którym objęci zostali mieszkańcy gminy Trzebiatów .

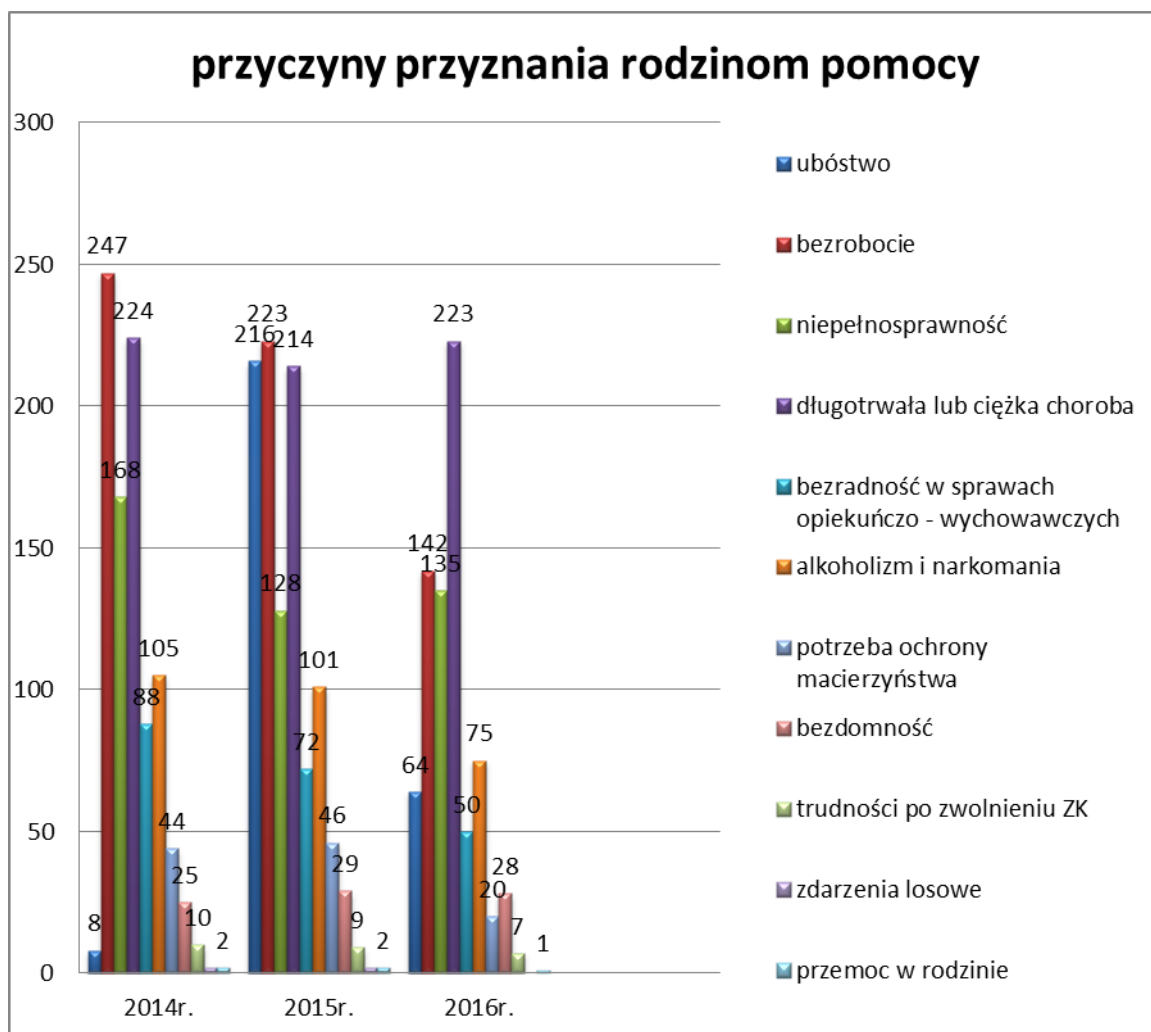
Wykres nr 8. Osoby objęte Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa

Źródło : Dane OPS Trzebiatów

Zmianie uległ również obraz przesłanek przyznania pomocy finansowej. Do roku 2015 bezrobocie stanowiło główną przesłankę obejmowania osób/rodzin pomocą materialną, zależność to trwała kilkanaście lat.

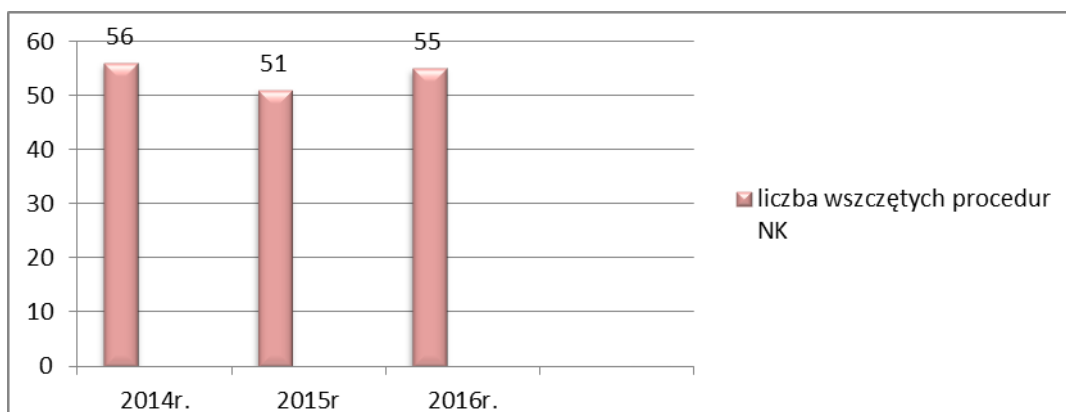
Wykres nr 9. Przyczyny przyznania pomocy finansowej z OPS w latach 2014 - 2016

Źródło : dane OPS Trzebiatów

Powyższy wykres wskazuje na znaczny spadek w roku 2016 liczby rodzin, którzy mieli udzieloną pomoc z tytułu bezrobocia, natomiast wzrost notuje się przy przesłance jaką jest długotrwała i ciężka choroba. Pozostałe proporcje różnicy pozostają na podobnym poziomie. Zaznaczyć należy, że poszczególne problemy w rodzinach najczęściej nakładają się na siebie. Powyższe dane wskazują, że w przeciągu trzech lat zaledwie kilka rodzin uzyskało pomoc finansową, gdzie wskazaną przesłanką była przemoc w rodzinie.

Wykres nr 10. Liczba założonych Niebieskich Kart w latach 2014 - 2016

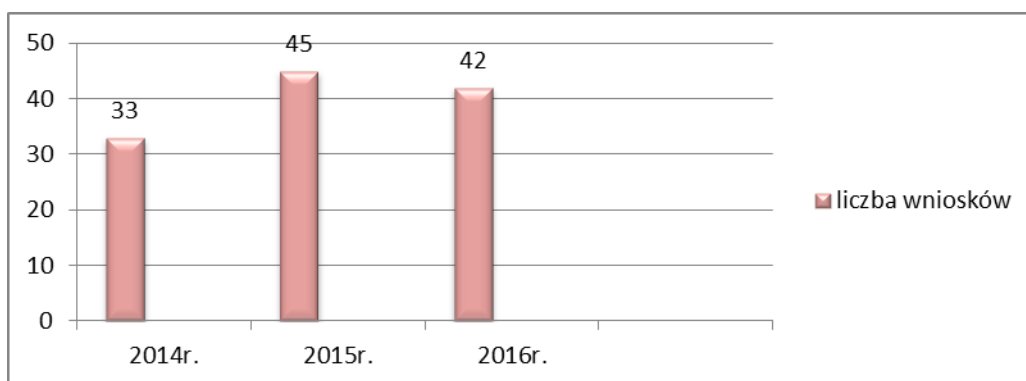

Źródło: dane z Zespołu Interdyscyplinarnego

Powyższe dane wskazują, że liczba procedur Niebieskiej Karty utrzymuje się na poziomie ponad 50 rodzin rocznie, 3 % z nich korzysta z pomocy finansowej OPS. Jest to grupa rodzin, która najczęściej zwraca się o wsparcie specjalistyczne świadczone w ramach Ośrodka nie figurując w ewidencji rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych OPS.

Zjawisko przemocy w rodzinie w znacznym stopniu występuje na jednej płaszczyźnie z problemem alkoholizmu lub narkomani. Dysfunkcje te stają się jedną z głównych przyczyn zaburzeń relacji rodzinnych. W tym obszarze działania prowadzone są przez członków GKRPA. Działanie w obszarze motywacji jak również kierowania wniosków o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.

Wykres nr 11. Liczba wniosków skierowanych do GKRPA o zobowiązanie do leczenia odwykowego w latach 2014 - 2016

Źródło : dane GKRPA

Dane wskazują, że od 2015 roku liczba rodzin, w których podjęte zostały działania przez GKRPA utrzymuje się na zbliżonym poziomie. W roku 2016 w 70 % przypadków wraz ze skierowanymi wnioskami o zobowiązanie leczenia prowadzona była procedura Niebieskiej Karty.

Dane Komisariatu Policji w Trzebiatowie wskazują, że w roku 2016 funkcjonariusze przeprowadzili 77 interwencji w rodzinach, gdzie zostało naruszone bezpieczeństwo pozostałych członków rodziny.

Z danych wynika, że Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich z tytułu nieprawidłowego

sprawowania władzy rodzicielskiej w sprawach opiekuńczych zanotował spadek prowadzonych postępowań w odniesieniu do roku 2013 ok. 50%, ta różnica utrzymuje się przez ostatnie trzy lata.

Tabela nr 4. Ilość prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Gryficach spraw w zakresie nieprawidłowego sprawowania opieki na małoletnimi.

I.p	rok	ilość spraw	ilość osób w rodzinach	Ilość dzieci w rodzinach
1	2014	96	111	152
2	2015	59	80	121
3	2016	65	91	121

Źródło : dane Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Gryficach

Powyższe postępowania w roku 2015 zakończone zostały ograniczeniem władzy rodzicielskiej i objęciem nadzoru kuratorskiego w 45 rodzinach a w roku 2016 w 28 rodzinach. Równocześnie OPS, w części rodzin objętych nadzorem, wprowadził wsparcie w formie asystenta rodziny. Asystentura wprowadzona została również w rodzinach gdzie nie doszło do ingerencji sądowej. Zadania w tym zakresie realizuje dwóch asystentów zatrudnionych przez Ośrodek.

Tabela nr 5. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

	2014r.	2015r.	2016r.
Liczba rodzin	9	17	19
Liczba dzieci w rodzinach	27	40	43

Źródło : dane OPS Trzebiatów

Analizowane dane wskazują, że potrzeba objęcia rodzin wsparciem asystenta rodziny wzrasta w kolejnych latach. Indywidualizowana praca w środowisku pozwala na zabezpieczenie dzieci w rodzinach biologicznych. Główne dysfunkcje w rodzinach objętych asystenturą to:

- obniżenie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych,
- bezradność,
- alkoholizm,
- przemoc w rodzinie w tym zaniedbanie.

Gmina zabezpieczając wsparcie w środowisku jednocześnie partycypuje w kosztach utrzymania dzieci w pieczy zastępczej.

Tabela nr 6. Wspieranie systemu rodzinnej opieki zastępczej

	2014r.	2015r.	2016r.
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej poniżej 10 roku życia	4	17	16
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej powyżej 10 roku życia	10	7	1
Liczba zabezpieczonych dzieci w trybie art.12a ustawy z 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	4	6	4
Liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych	0	6	7

Źródło: dane PCPR Gryfice

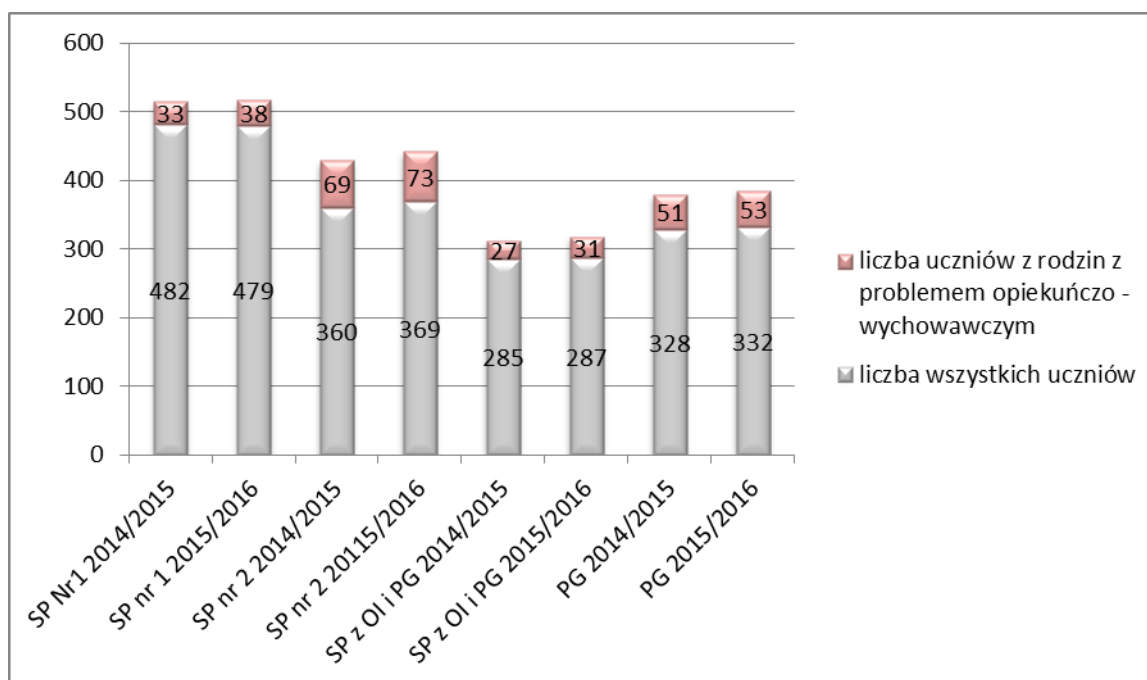
Wprowadzenie asystentury w roku 2016 pozwoliło na powrót dzieci do rodzin biologicznych przekraczając próg 41% ogółu dzieci umieszczonych.

3.3 Edukacja w zakresie wspierania rodziny prowadzona przez placówki oświatowe

Prowadzenie oddziaływań edukacyjnych i profilaktycznych w zakresie wspierania rodziny jest niezbędnym zadaniem, które niejednokrotnie może zapobiec kryzysom bądź złagodzić jego skutki i wyznaczyć kierunki działań. Placówki oświatowe w tym obszarze podejmowały następujące działania :

- profilaktyka przeciwdziałania przemocy i agresji,
- profilaktyka w zakresie uzależnień,
- warsztaty i spotkania dla rodziców,
- szkoła dla rodziców,
- oddziaływania profilaktyczne i socjoterapeutyczne prowadzone w ramach zajęć świetlicowych,
- uczestnictwo i realizacja programów i kampanii ogólnopolskich,
- zajęcia prowadzone przez nauczycieli w ramach godzin wychowawczych,
- dni otwarte szkoły dla rodziców,
- spotkania ze specjalistami,
- indywidualna praca psychologów szkolnych i pedagogów z dziećmi i rodzicami/opiekunami

Tabela nr 12. Liczba uczniów z rodzin ze zdiagnozowanym problemem opiekuńczo - wychowawczym

Źródło : dane ze szkół z terenu gminy Trzebiatów

Powyższy wykres wskazuje, że każda ze szkół zanotowała wzrost ilości dzieci z rodzin z problemami natury opiekuńczo – wychowawczej. W roku szkolnym 2015/2016 do szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie gminy Trzebiatów uczęszczało 1 467 uczniów, w tym w rodzinach 195 uczniów zdiagnozowano problem opiekuńczo – wychowawczy, co stanowi 13,30% ogółu uczniów. W związku z istniejącymi problemami każda ze szkół zatrudnia pedagoga i psychologa, którzy prowadzą indywidualne działania ukierunkowane na dziecko, jak również całą rodzinę.

IV. Analiza SWOT

W Programie zastosowano analizę SWOT jako narzędzie identyfikacji i usystematyzowania mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń społecznych w obszarze wspierania rodziny. Analiza tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu opieki oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala na ukierunkowanie działań w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

Tabela nr 7. SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • opracowana strategia społeczna dla gminy Trzebiatów • realizacja gminnych programów • działania Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego • działania Specjalistycznego Poradnictwa dla Ofiar Przemocy w Rodzinie i Rodzin z Problemem Opiekuńczo – Wychowawczym • działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i w jego ramach grup roboczych • działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • pozyskane środki zewnętrzne UE na realizację działań w obszarze wspierania rodziny • realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych • edukacja prowadzona przez Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi i Szkołę Podstawową z Oddziałami Integracyjnymi • realizacja programu rządowego w zakresie dożywiania dzieci • doświadczona i wykształcona kadra pomocy społecznej działająca na rzecz dziecka i rodziny • współpraca z instytucjami na poziomie gminy • wspieranie rodzin przez asystenta rodziny • działania klubu abstynenckiego na rzecz rodziny • rozbudowana oferta sportowa(kluby sportowe) • dobra znajomość środowiska lokalnego • działalność organizacji pozarządowych • realizacja programów profilaktycznych przez placówki oświatowe • działalność placówek wsparcia dziennego 	<ul style="list-style-type: none"> • brak żłobków • ograniczona liczba miejsc w Przedszkolu • brak rodzin wspierających • utrudniony dostęp lub brak komunikacji ze wsi gminnych do Trzebiatowa • niedostosowana baza lokalowa OPS do realizacji nałożonych zadań • niski poziom aktywności klientów pomocy społecznej w zakresie wykorzystywania własnych zasobów i możliwości • wyuczona bezradność i roszczeniowość • brak zaangażowania przedstawicieli służby zdrowia w działania wspierania rodziny
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój lub podnoszenie kwalifikacji osób pracujących rodziną • zewnętrzne środki finansowe • możliwość realizacji zadań zleconych przez organizację pozarządową • realizacja programów profilaktycznych realizowanych w ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • szeroki wachlarz usług realizowanych na rzecz rodziny • skoncentrowana współpraca przedstawicieli organizacji, instytucji na rzecz rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo - wychowawczych przez rodziców • przerzucanie całkowitej odpowiedzialności za wychowanie dziecka na instytucje • brak aktywności klientów pomocy społecznej we wszystkich obszarach życia • niewystarczające środki finansowe na wdrażanie zapisów ustawowych • społeczne przyzwolenie na nadużywanie środków psychoaktywnych (alkohol, dopalacze) • trudna sytuacja w zakresie zasobów lokalowych gminy • brak zainteresowania ofertami pracy wykwalifikowanej kadry w OPS (niski prestiż zawodowy, niskie wynagrodzenia) • skomplikowane i niespójne przepisy prawa, biurokracja

V. CELE PROGRAMOWE

5.1. Cel Główny

Skuteczne wspieranie rodzin w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczej

5.2. Cele szczegółowe

1. Prowadzenie działalności profilaktycznej sprzyjającej umacnianiu rodziny i wypełnianiu przez nią roli opiekuńczo – wychowawczej .
2. Zapewnienie rodzinom zagrożonym umieszczeniem w pieczy zastępczej pomocy w przewyższaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych.
3. Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.
4. Tworzenie warunków do wykonywania zadań gminy w obszarze wspierania rodziny.

Tabela nr cele szczegółowe i zadania

Cel szczegółowy 1: Prowadzenie działalności profilaktycznej sprzyjającej umacnianiu rodziny i wypełnianiu przez nią roli opiekuńczo – wychowawczej .

I.p	zadania	wskaźniki	realizatorzy	termin realizacji
1.	Realizacja programów/działań mających na celu podnoszenia kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców	- liczba programów/działań w tym skierowanych do kobiet w ciąży, ich rodzin oraz rodzin z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu - liczba uczestników poszczególnych programów -	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 - 2020
		- liczba programów/działań - liczba uczestników	Placówki oświatowe	2018 - 2020
2.	Wspieranie rodziców w wychowaniu i edukacji dzieci oraz zagospodarowaniu czasu wolnego	- liczba dzieci	Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi	2018 - 2020
		- liczba dzieci w rodzinach uczestniczących w Projekcie	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 - 2020

		- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych	Placówki kulturalno – oświatowe (TOK, Kluby Sportowe, MCS)	2018 - 2020
		- Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach	Placówki Wsparcia Dziennego (7 placówek prowadzonych przez TPD)	2018 - 2020
		- liczba dzieci uczestniczących w dodatkowych zajęciach	Placówki Oświatowe (szkoły)	2018 - 2020
3	Wspieranie finansowe rodzin w wychowywaniu dzieci zgodnie z ustawą z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci	- liczba rodzin - liczba dzieci	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 - 2020

Cel szczegółowy 2 : Zapewnienie rodzinom zagrożonym umieszczeniem pieczy zastępczej pomocy w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych.

I.p	zadania	wskaźniki	realizatorzy	termin realizacji
1.	Zabezpieczenie pomocy socjalnej (świadczenia pieniężne i niepieniężne) oraz zatrudnienie wspomagane (CIS i PSU)	<ul style="list-style-type: none"> - rodzin objęta pomocą finansową pomocy społecznej - liczba rodzin korzystająca ze świadczeń rodzinnych w tym rodzin, którym wypłacono jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka albo w czasie porodu, - liczba rodzin korzystająca z funduszu alimentacyjnego - liczba dzieci korzystająca z dożywiania w ramach programu rządowego, - liczba uczestników psu 	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 - 2020

		- liczba uczestników	Centrum Integracji Społecznej	2018 - 2020
		- liczba rodzin korzystająca ze stypendium szkolnego	Urząd Miejski	2018 - 2020
		- liczba dzieci dożywiana w placówkach wsparcia dziennego	TPD lub inna organizacja rządowa	2018 - 2020
2	Zabezpieczenie pomocy specjalistycznej w różnych obszarach życia	- liczba osób dorosłych objętych pomocą specjalistów - liczba dzieci objętych pomocą specjalistów - liczba udzielonych porad terapeutycznych, - liczba udzielonych porad psychologa w tym udzielonych kobietom w ciąży oraz ich rodzinom oraz rodzinom z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu - liczba udzielonych porad prawnika w tym udzielonych kobietom w ciąży oraz ich rodzinom oraz rodzinom z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu	Punkt Informacyjno – Konsultacyjny działający przy OPS	2018 - 2020
		- liczba konsultacji	Punkt Specjalistycznego Poradnictwa dla Ofiar Przemocy i Rodzin z Problemem Opiek. – Wych.	2018 - 2020
		- liczba rodzin Programu	Ośrodek Pomocy	2018 - 2020

		„Aktywnie sprostać zmianą - liczba osób dorosłych - liczba dzieci - liczba konsultacji indywidualnych - liczba warsztatów	Společnej	2018 - 2020
		- liczba wniosków o objęcie postępowaniem	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
		- liczba placówek - liczba uczestników placówek wsparcia dziennego	TPD lub inna organizacja pozarządowa	2018 - 2020
		- liczba dzieci objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	OPS	2018 - 2020
3	Zapewnienie pomocy rodzinom w formie pracy asystenta rodziny	- liczba rodzin objętych asystenturą - liczba osób w rodzinach objętych asystenturą w tym kobiet w ciąży, ich rodzin oraz rodzin z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu - liczba rodzin które odmówiły asystentury	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 - 2020
4	Prowadzenie monitoringu w rodzinach przez asystenta, po zakończonej realizacji planu pomocy	- liczba rodzin objętych monitoringiem	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 - 2020
5	Działalność interdyscyplinarna	- liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty - liczba powołanych grup roboczych	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	2018 - 2020
6	Prowadzenie programów dotyczących aktywizacji społecznej dla rodziców	- liczba rodziców biorących udział w programie	Ośrodek Pomocy Społecznej	2018 - 2020
7	Prowadzenie programów dla dzieci z udziałem	- liczba dzieci biorących udział w programach	Urząd Miejski, Sołectwa Rady	2018 - 2020

	rodziców, tj. Dzień Dziecka, Mikołajki	- liczba programów	Osiedla, organizacje pozarządowe	
8	Organizowanie obozów/wypoczynku o charakterze terapeutycznym dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem uzależnień i przemocy	- liczba uczestników	GKRPA, OPS	2018 – 2020 VII - VIII

Cel szczegółowy 3 : Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej

I.p	zadanie	wskaźniki	realizatorzy	termin realizacji
1	Współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej	- liczba wspólnie sporządzanych planów pracy z rodziną	OPS, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	2018 - 2020
2	Udział w Zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka	- liczba spotkań Zespołu	OPS, PCPR	2018 - 2020
3	Interdyscyplinarne działania uwzględniające przyczyny umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej	- liczba dzieci, które powróciły do rodzin	OPS Instytucje i organizacje działające na rzecz dziecka	2018 - 2020
4	Działania pracownika socjalnego ds. wspierania rodziny	- liczba rodzin - liczba dzieci w rodzinach - liczba zawartych kontraktów - liczba odnów współpracy	OPS	2018 - 2020

Cel szczegółowy 4 : Tworzenie warunków do wykonania zadań gminy w obszarze wspierania

.p	zadania	wskaźniki	realizatorzy	termin realizacji
1	Zabezpieczenie środków finansowych na utrzymanie dzieci z terenu gminy Trzebiatów w pieczy zastępczej	- liczba dzieci z terenu gminy Trzebiatów umieszczona w pieczy zastępczej - wysokość środków finansowych gminy wydatkowana na utrzymanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	OPS	2018 - 2020
2	Zapewnienie warunków podnoszenia kwalifikacji asystentów rodziny i pracowników socjalnych oraz innych osób zawodowo związanych z pracą z rodziną wieloproblemową	- liczba szkoleń, w których wzięli udział asystenci rodziny - liczba szkoleń, w których udział wzięli pracownicy socjalni - liczba szkoleń skierowanych do osób zawodowo związanych z pracą z rodziną	Instytucje i organizacje działające na rzecz rodziny	2018 - 2020

		wielopropblemową		
--	--	------------------	--	--

VI. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

Do realizacji poszczególnych celów prowadzą działania, których wybór został poprzedzony szczegółową analizą sytuacji indywidualnej. Podstawowym narzędziem służącym do diagnozy jest rodzinny wywiad środowiskowy. Działania wspierające rodziny odnoszą pozytywne skutki wówczas, gdy są dostosowane do problemów oraz możliwości rodziny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dziecka, kształtowanie właściwych wartości i norm w procesie wychowania. Działania profilaktyczne winny być skierowane do rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych zagrożeniami oraz przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ustawa z 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej definiuje zakres zadania do realizacji przez gminy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji asystentów rodziny,
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez:
 - a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

6.1 Praca z rodziną

Praca z rodziną ukierunkowana jest na wzmocnienie więzi uczuciowych, pomoc w integrowaniu rodziny z otoczeniem, pomoc w odbudowie funkcji opiekuńczo-wychowawczych, minimalizowanie czynników negatywnych dla dziecka. Praca na rzecz rodziny odnosi pozytywne skutek wówczas kiedy jest prowadzona przez profesjonalnie przygotowaną. W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań wszystkich instytucji i służb działających na rzecz rodziny. Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiatowie realizuje zadania wynikające z ustawy poprzez szeroko rozumianą profilaktykę oraz budowę lokalnego systemu wsparcia oraz współpracy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze profilaktyki ukierunkowanej na dziecko i rodzinę.

VII. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do mieszkańców gminy Trzebiatów. Adresatami są dzieci i rodziny z terenów gminy przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej. Wszystkie dzieci wymagają ochrony swoich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Bezradność oraz liczne dysfunkcje w rodzinie przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w takich rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej. Stworzenie dzieciom z tych rodzin możliwości uczestniczenia w zajęciach w ramach świetlic i kół zainteresowań ma na celu pomoc w sferze

edukacyjnej w szerokim tego słowa znaczeniu, w tym rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz kreowanie prawidłowych wzorców zachowania.

VIII. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020 w gminie Trzebiatów jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Partnerzy współpracujący przy realizacji Programu:

- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach
- Komisariat Policji i Straż Miejska
- Punkt Specjalistycznego Poradnictwa dla Ofiar Przemocy w Rodzinie i Rodzin z Problemami Opiekuńczo – Wychowawczymi
- Punkt Informacyjno – Konsultacyjny
- Placówki oświatowo - wychowawcze na terenie gminy Trzebiatów
- Sąd Rejonowy w Gryficach
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowniczej w Gryficach
- Placówki Wsparcia Dziennego
- Organizacje pozarządowe
- Urząd Miejski

IX. SPODZIEWANE REZULTATY

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020 w efekcie zakłada zintegrowanie działań wszystkich odpowiedzialnych podmiotów wspierania rodziny w celu efektywnej, wieloaspektowej pracy z rodziną naturalną mającej na celu jej wzmocnienie. Łączy się to z podniesieniem jakości usług świadczonych przez jednostki na rzecz opieki nad dzieckiem i rodziną, minimalizowanie kryzysów. Działania zmierzają do zapewnieniu poprawy sytuacji dziecka w środowisku naturalnym i ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Finansowanie 3 – letniego Programu odbywać się będzie w ramach :

- środków budżetu gminy Trzebiatów
- środków budżetu Państwa
- środków zewnętrznych (EFS MRPiPS).

XI. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring Programu będzie odbywał się na bieżąco, równolegle z realizacją poszczególnych działań, przy współpracy wszystkich realizatorów. Uzyskane dane umożliwią ocenę stopnia realizacji Programu oraz zasygnalizują nowe kierunki działań niezbędne do skutecznej pomocy rodzinom potrzebującym wsparcia. Ewaluacja pozwoli na wprowadzanie modyfikacji w celu uzyskania oczekiwanych efektów zawartych w Programie. Bieżącej analizie zostanie poddana zgodność realizacji zadań z przyjętymi priorytetami lokalnej polityki społecznej

w obszarze wspierania rodziny w oparciu o przyjęte w Programie wskaźniki. Corocznie do dnia 31 marca każdego roku przekładane będzie sprawozdanie z realizacji Programu Radzie Miejskiej w Trzebiatowie.

XII. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 -2020 wyznacza kierunki działań na rzecz wspierania rodziny. W ramach realizacji założonych celów istotnie znaczenia mają działania profilaktyczne skierowane do rodzin wymagających wsparcia ze strony osób i instytucji powołanych do tego zadania. Program zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia dzieci i ich rodzin. Wsparcie rodziny może odnieść pozytywny skutek wówczas, gdy zostaną stworzone warunki do wyeliminowania negatywnych czynników zakłócających jej rozwój. Szansą na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku jest wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału oraz nowych umiejętności w obszarze funkcjonowania rodziny. Pomoc na rzecz rodzin ukierunkowana winna być na wykorzystanie własnych zasobów i możliwości przy współudziale specjalistycznego wsparcia.

XIII. OSOBY TWORZĄCE PROGRAM

Magdalena Michniewicz – Zastępca Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebiatowie
Ewelina Kosmala – starszy pracownik socjalny ds. wspierania rodziny
Zespół ds. opracowania kierunków działań w Programie